

CDA-manifestatie Groningen, speech Jan Peter Balkenende, 9 december 2002

“Doen wat nodig is”

Intro. Bosnië.

Eerste verkiezingsmanifestatie op weg naar 22 januari.

Vier CDA-herkenningspunten: de regio, solide, sociaal en waardenvast.

Partij van de regio

Regionale aanpak. Alle vier de landsdelen.

Start in het Noorden. Trouwe, maar ook kritische achterban.

Terecht, want Noorden heeft in tal van opzichten minder makkelijk praten dan het Westen: werkgelegenheid en dus ook inkomenspositie. Wat dat betreft gaat er wel veel ‘boven Groningen’.

Ook een gebied van: maak de zaken niet mooier dan ze zijn. En: laat niet tot morgen wat je vandaag nog kunt doen. Nuchter, hardwerkend.

Dat is ook een mentaliteit die dit land nu nodig heeft. ‘De kop er voor’.
Niet tobben, maar aanpakken, want het kan anders en beter.

In het werkbezoek van de fractie van vandaag stond de leefbaarheid van het platteland centraal: de kleine school, de politie- en ambulancepost, de aanrijtijden en het openbaar vervoer.

De CDA-fractie in de Tweede Kamer is een voorvechter van juist dat soort zaken. De regionale samenstelling van de fractie helpt daarbij.

Atsma, De Haan, Kortenhorst, Mastwijk, Algra.

Oog, oor en mond voor de regio.

En ook concrete actie: Hanzelijn en A2. (resultaat kabinetsberaad).

Ja, ja, zie ik Henk Bleker denken: “Hoe zit het met de Zuiderzeespoorlijn”.

Ik zal het niet mooier maken dan het is. Het project – zeker als zweeflijn - is vreselijk duur en als we ergens gebrek aan hebben, dan is het wel aan geld.

Het CDA is nog steeds voorstander van een snelle verbinding naar het Noorden. We beslissen dat natuurlijk niet alleen, maar minimaal is dat het geld dat voor de Zuiderzeelijn al is gereserveerd (2,73mld) geld voor het Noorden is en blijft. We moeten bij de discussie daarover denk ik wel ook de andere wensen betrekken: de A7, de A28, de N33, N31 etc. Alsook de Hanzelijn+-discussie over de bochten in het spoor.

We moeten datgene doen waarmee de bereikbaarheid en daarmee de werkgelegenheid in het Noorden het beste en duurzaam gediend is. Het kabinet mag daarbij aan haar afspraken worden gehouden. Het CDA is daarop aanspreekbaar.

Doel van dit alles is het stimuleren van de economie.

Regionaal. Nationaal.

Naast bereikbaarheid, infrastructuur en kennis is het belangrijkste probleem de loonkosten.

Partij van soliditeit

Nederland is zich uit de markt aan het prijzen.

De economie van ons land staat al anderhalf jaar in de nulstand.

Bij onze belangrijkste handelspartner Duitsland is het aantal werklozen de grens van 4 miljoen gepasseerd.

In ons land stijgt de werkloosheid ook. 2000 mensen per week komen er zonder werk te zitten.

Het is om deze reden dat de sociale partners voor volgend jaar een maximale loonstijging van 2½% hebben afgesproken.

Gelukkig is de inflatie over top heen, nu bijna 3%, en daarna richting 2,5%.

Dat sluit dus aan op die maximale loonstijging.

Het zijn de stijgende ziektekosten die bijdragen aan een min. Verder is er minder belastingaftrek en gaan de pensioenpremies omhoog.

Dat alles levert een gemiddelde min van 1¼%.

Voor werknemers kan de min oplopen tot 2%.

Zet de daling van de inflatie sterker door, dan profiteert iedereen er weer van.

Voor de lagere inkomens en uitkeringen is de min fors kleiner dan bij de overige inkomens. De kleinste min zit bij ouderen.

Van het CDA had u ook niet anders mogen verwachten.

Voor het eerst in jaren gaan we er dus niet op vooruit.

En Wouter Bos wacht vergenoegd op de loonstrookjes in januari om daar een nummer van te maken. Zo bleek ook gisteren in het debat met Gerrit Zalm.

Loonstijging is tenslotte een vanzelfsprekendheid geworden in de vette jaren die achter ons liggen.

Maar, als me iets is tegengevallen in de afgelopen maanden, dan is het ook wel dat we er financieel veel slechter voor staan dan we met z'n allen dachten.

Het gaat dan echt niet alleen om de rekening van de staatsschuld, maar net zo hard om de kosten voor de zorg en die voor de pensioenen.

Het gaat het CDA niet om abstracte berekeningen maar om de simpele vraag of we straks uw oude dag nog kunnen betalen.

De Paarse partijen vinden het niet leuk als het CDA zegt dat we met z'n allen op te grote voet geleefd hebben, maar het is helaas wel de waarheid.

De modale werknemers zijn de afgelopen 4 jaar in beschikbaar inkomen 8%¹ erop voor uit gegaan.

Die stijging van 8% komt niet van harder werken, want dat deden we al.

De belangrijkste reden is dat het ons gewoon voor de wind ging.

We hebben ervan genoten, maar we hebben te weinig rekening gehouden met andere tijden. Er waren er zelfs die dachten dat er nooit meer een recessie zou komen!

Tegen de achtergrond van deze 8%, is een correctie nu onvermijdelijk geworden.

Niet alleen is ons loonkostenvoordeel verdwenen, ook de pensioenen staan onder druk door tegenvallende beleggingen en de kosten voor de zorg zullen als gevolg van de vergrijzing alsmaar verder stijgen.

Partij van sociale rechtvaardigheid

Naast de vergrijzing hebben we in de zorg ook nog veel te doen om de wachtlijsten in te lopen.

Het CDA wil dat iedereen die zorg nodig heeft dat ook krijgt.

Het is tenslotte een verzekering. Wanneer u uw auto total loss rijdt, zegt uw verzekeraar ook niet: "kom volgend jaar maar terug". Je kunt er bij een dergelijke verzekering natuurlijk wel voor kiezen dat niet alles verzekerd is, om daarmee de kosten te drukken.

Het is met de zorg niet anders. In het Strategisch Akkoord is onomwonden het recht op zorg opgenomen.

De hogere uitgaven voor zorg moeten of leiden tot hogere premies of we ontkomen niet aan een discussie over wat er in het pakket zit. U weet wel, dan krijgen we weer een discussie over wel of geen pil en wel of geen kunstgebitten in het pakket.

U herinnert zich misschien ook de medicijnenknaak en het specialistengeeltje.

Natuurlijk, er valt ook nog geld te besparen door het afschaffen van bureaucratie en het efficiënter werken, maar dat kost tijd en staat in geen verhouding tot de totale kosten.

En dus krijgt u inderdaad te maken met hogere premies. U heeft de berichten erover al in de krant kunnen lezen en binnenkort zult u de brief van u ziekenfonds kunnen verwachten. Voor het grootste gedeelte dus een rekening voor onder Paars bewind ontstane wachtlijsten.

De premiestijging heeft ook te maken met een verandering van de systematiek. Het CDA wil de kosten van de zorg ook zichtbaar in de premies tot uitdrukking laten komen. Zodat we ook met elkaar beseffen dat het veel kost. Kortom, het zichtbaar maken van de kosten.

De bijdrage van het Rijk aan het Ziekenfonds is dus verminderd.

Wouter Bos zal u daar de komende weken graag op wijzen. Maar hij vergeet er dan bij te zeggen dat u daarvoor voor een groot gedeelte via een hogere heffingskorting

---

¹ MEV 2003 blz. 173 (CPB-methode, dus zonder subsidies)

Reël vrij beschikbaar inkomen werkenden modaal:

1999 = -0,2%; 2000 = 1,0%; 2001 = 6,8% en 2002 = ¼%; **totaal cum.: 7,92%.**

(zeg maar: lagere belasting) voor gecompenseerd wordt. (ouderenkorting, algemene heffingskorting en arbeidskorting).

Het CDA vindt dat ook zuiverder. Onder de kabinetten Kok zijn de premies – ook die van de WW en WAO – teveel gebruikt om inkomensbeleid mee te voeren. Inkomensbeleid moet via de belastingen worden gevoerd, en niet via de premies van de ziektekostenverzekering. In de premies moeten de kosten voor de betreffende verzekering tot uitdrukking komen en meer niet. Gemakkelijker kan ook het CDA het niet maken.

In de campagne zal er ook wel weer fors gediscussieerd worden over de zorgverzekering. Het opheffen van het onderscheid tussen ziekenfonds en particuliere verzekeringen.

Het kwam ook in het debat tussen Zalm en Bos aan de orde.

*Wie heeft het gezien? Kon u het nog volgen?
Nominalisering en nivellering vlogen veelvuldig over tafel.*

Maar waar gaat het eigenlijk over?

Heeft Bos gelijk wanneer hij zegt dat je voor het oplossen van de wachtlijsten de zorgverzekering niet hoeft te veranderen?

Niet als hij iedereen gelijke kansen wil geven.

En dat is toch iets wat je van een sociaal democraat zou mogen verwachten.

Nu het streven naar één zorgverzekering opgeven betekent het accepteren van de steeds groter wordende kloof tussen particulier- en ziekenfondsverzekerden.

Wie zit er met zijn specialist in het vliegtuig naar Spanje omdat er in Nederland onvoldoende personeel voor de operatiekamer is? Dat is niet de ziekenfondsverzekerde kan ik u vertellen!

Dan is er natuurlijk wel het terechte punt van de draagkracht. Zorgen we er voor dat de sterkste schouders de zwaarste lasten blijven dragen.

Daar vraagt Bos wel terecht aandacht voor bij Gerrit Zalm.

Waar de kosten hoog zijn zullen ook de premies hoog zijn.

Waar we het pakket zoveel mogelijk in stand willen laten moeten we met elkaar ook bereid zijn die prijs te betalen.

Hoe dan te zorgen dat de lagere inkomens dat allemaal kunnen blijven betalen?

Ik zei het al eerder: via de belastingen en niet via de premies.

10% maximaal van het inkomen, zoals het CDA voorstelt, klinkt mensen vaak nog als veel in de oren, maar wanneer u optelt wat u nu direct en indirect al bijdraagt aan de zorg komt u vaak al op 11%.

Ook hier is het CDA sociaal en solide.

Socialer dan de VVD. En meer solide dan de PvdA.

Kortom, de beste keus!

Een waardenvaste partij

Dat brengt mij op een ander discussie waarvan het goed is vanavond toch iets te zeggen: de discussie over artikel 23 en de inspectie van het godsdienstonderwijs. Ik steun de fractie en het wetenschappelijk instituut van het CDA van harte in hun pleidooi om de inspectie ook toe te laten in het godsdienstonderwijs.

Ik denk dat openheid de beste manier is om vooroordelen tegen te gaan.

Zeker waar het doel is om het aanzetten tot haat te voorkomen en daarmee de vrijheidsrechten van anderen te beschermen.

Het protestants-christelijk en katholiek onderwijs hebben daarin niets te verbergen.

Sterker, ik denk juist dat zij een goed verhaal te vertellen hebben.

Een verhaal dat het waard is om gehoord te worden.

En ook voor het islamitisch onderwijs is het goed. De goeden hebben daar te lijden onder de slechten. En net als zo vaak is het hier ook de minderheid die het voor de meerderheid verpest.

Ook zij zijn dus gebaat met die openheid.

Juist ook om liberalen niet de argumenten te geven om het stichten van scholen op godsdienstige grondslag te willen ontmoedigen.

Religie moet niet iets zijn dat afstand scheidt.

Het moet en kan een mogelijkheid bieden om bruggen te slaan.

Uitwassen vinden niet hun oorzaak in de religie zelf, maar in het misbruik van mensen ervan.

Als christen-democraten hebben wij hierin een duidelijke opdracht.

Zodat op weg zijn naar kerst in 2002 ook daadwerkelijk meer vrede en veiligheid in 2003 zal betekenen.

Solide en sociaal.

Betrokken en betrouwbaar.

++